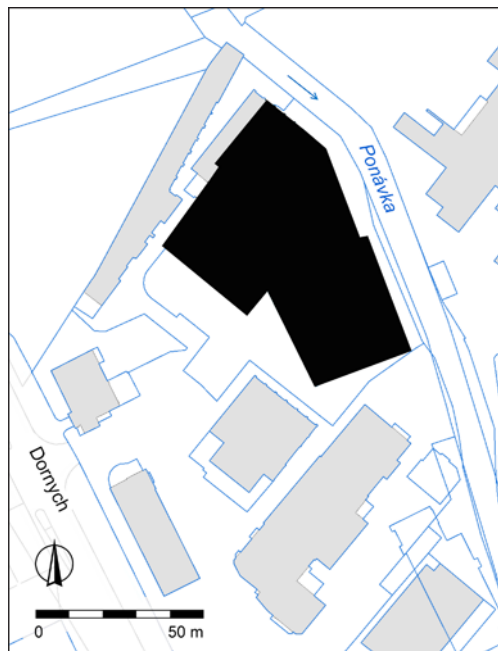

pro pec na tavení vodního skla (4), mlýn na borax (5), výrobu boraxu (6), stolařskou dílnu a skladištní budovy (7). V rámci výzkumu byly odkryty i patrně nejstarší části továrny, jako bylo zázemí pro parní stroj (8) a kanálky pro boilers s topeništěm (9). Zachycen byl rovněž patrně plynojem z nejstaršího období

Obr. 13. Brno, ulice Dornych. Přehled plochy záchranného archeologického výzkumu. Archaia Brno z. ú.

Fig. 13. Brno, Dornych Street. Overview of the rescue excavation area. Archaia Brno z. ú.

Obr. 14. Brno, ulice Dornych. Fotoplán výzkumu s vyznačenými provozy chemické továrny Hochstetter a Schickardt. Archaia Brno z. ú.

Fig. 14. Brno, Dornych Street. Photographic plan with the workshop floors of the Hochstetter and Schickardt chemical factory marked. Archaia Brno z. ú.

továrny (10). Dokumentováno bylo také původní dláždění dvora severně od továrny, pod kterým se nacházely vyrovnávky k regulovanému břehu náhonu, a také výdřeva a zpevňování břehu náhonu pomocí dřevěných stojek a prken předcházející výstavbě továrny.

Literatura

Smutný, B. 2012: *Brněnští podnikatelé a jejich podniky 1764–1948.*

Brno: Archiv města Brna.

Zbrank, H. 2021: *A02/2020 Brno, Dornych 47- Domeq II-III.*

Rkp. terénní dokumentace. Uloženo: archiv Archaia Brno z. ú.

Summary

An area excavation in Dornych Street, No. 47 (Fig. 13), Komárov cadastral area (Brno-City District) took place in the spring of 2020 in the area of the historical Hochstetter and Schickardt chemical factory founded in 1843. Numerous factory buildings (Fig. 14), which produced dyes and chemical compounds for the textile industry, were completely uncovered within the framework of the rescue excavation.

Hynek Zbrank

Brno (k. ú. Královo Pole, okr. Brno-město)

Mojmírovo náměstí, parc. č. 1019/1.

Novověk. Město. Jiná evidence. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

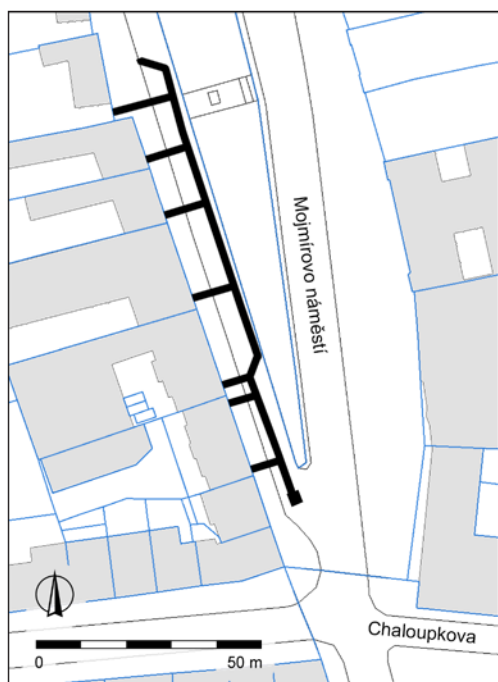
Lokalizace: WGS-84 – 49.2249197N, 16.5965614E; 49.2239386N, 16.5972319E

Archeologický výzkum byl realizován v souvislosti se stavbou „Brno, Mojmírovo náměstí – rekonstrukce kanalizace“ (obr. 15). Jeho provedení zajistila společnost Archaia Brno z. ú. (akce č. A62/2020), terénní část výzkumu se uskutečnila ve dnech 20. 10. až 16. 11. 2020. Zemní práce stavby se dotkly jihozápadní partii náměstí.

Dnešní Mojmírovo náměstí představovalo vřetenovitou náves vesnice zvané Královo Pole. Původní osada byla vysazena zřejmě ve 40. letech 13. století králem Václavem I. ve spolupráci s brněnskými měšťany.

Archeologický výzkum ověřil podmínky skladby terénu v dotčeném prostoru. Svrchní část původního podlaží – minimálně půdní horizont (ornice) – byla odstraněna již v minulosti. V jižním a severním segmentu výkopu dosedaly přímo na povrch sprašového podlaží konstrukční vrstvy komunikace. Ve střední partii bylo na povrchu podlaží zaregistrováno souvrství, jehož jednotlivé komponenty je možné označit za navážkové vrstvy. Minimálně spodní partie souvrství však může být považována také za výplň rozsáhlého výkopu, snad hliníku, popřípadě zářezu v mírném svahu vytvořeného terénní úpravou. Není zcela vyloučena ani varianta existence více výkopů.

Důvod absence svrchní části podlaží neznáme. Snad je důsledkem těžby hlíny nebo výsledkem úpravy terénního reliéfu. Není vyloučen ani souběh obou faktorů. Další neznámou je doba, ve které se tato aktivita uskutečnila. Povrchové situace z období pravěku či středověku nebyly zaregistrovány, lze se domnívat, že pokud se zde utvořily, byly rovněž odstraněny. Navážkové souvrství poskytlo nepočtený keramický materiál z období novověku. Stratigraficky starší byla jáma neznámé funkce, z níž se ovšem nepodařilo získat datační materiál. Lze připomenout skutečnost, že absence svrchní části podlaží byla zaznamenána také při výzkumu na vedlejším pozemku domu č. 16 (č. p. 2997,

Obr. 15. Brno, Mojžírovo náměstí. Černě vyznačeny sledované výkopy. Archaia Brno z. ú.

Fig. 15. Brno, Mojžírovo Square. Monitored trenches are marked in black. Archaia Brno z. ú.

parc. č. 1096/2). Účel nebyl zcela objasněn, interpretace se však přiklonila k hypotéze, že odstranění souviselo s úpravami terénu při nové výstavbě v 1. polovině 19. století (Polánka et al. 2006).

Kromě popsaného souvrství byly dokumentovány čtyři zahluobené objekty. Pouze jeden z nich je možné jednoznačněji interpretovat. Velice pravděpodobně šlo o sklípek ražený do podloží. Z jeho výplně (či zásypu jeho destrukce) byl odebrán novověký keramický materiál. Od stávající linie zástavby byl již poměrně vzdálen (9 m), mohl být součástí struktury charakteru lochů nebo bychom museli uvažovat o poněkud jiném schématu zastavění prostoru, než jak ho známe z plánů z 18. a 19. století. Při dodržení kontinuity dispozice zástavby a veřejného prostranství se nabízí také varianta, že v prostoru návsi se vyskytovala nějaká stavba nebo „špalíček“ domů podobný tomu, jaký byl v mladším období vystavěn v severní části náměstí (Zůbek 2020).

Literatura

Polánka, P., Sedláčková, L., Zůbek, A. 2006: *Brno – Královo Pole. Mojžírovo náměstí 15a stavba budovy Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka*. Rkp. nálezové zprávy, č. j. MTX201602582. [cit. 2021-10-07]. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. Dostupné také z: Digitální archiv Archeologické mapy České republiky <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-TX-200702103>.

Zůbek, A. 2020: *Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě „Brno, Mojžírovo náměstí – rekonstrukce kanalizace“*. Rkp. nálezové zprávy, č. akce A62/2020. Uloženo: archiv Archaia Brno z. ú.

Summary

An excavation in Mojžírovo Square in Brno – Královo Pole cadastral area (Brno-City District) has proved that the upper part of the original subsoil was already removed in the past. A formation of apparently modern backfills and four features from the Middle Ages and the Modern Period were documented (Fig. 15).

Antonín Zůbek

Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)

Ul. Houbařská, parc. č. 5134.

Středohradištní období (RS3). Železářský areál, sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezů: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2128717N, 16.6946014E

Během října a listopadu proběhl v Brně-Líšni záchranný archeologický výzkum v souvislosti s výstavbou rodinných domů na ulici Houbařská. O nálezů lebky zubra a osídlení z doby bronzové a laténské jsme již informovali v předchozím čísle časopisu (viz oddíly Paleolit, Doba bronzová, Doba železná), nyní bude věnována pozornost slovanskému osídlení, které bylo prozatím zjištěno v jihozápadní části plochy staveniště, při ulici Střelníční. Třikrát byly dokumentovány kruhové zásobní jámy o průměru cca 1 m a hloubce mezi 0,8 až 1,4 m od úrovně skrývky, v jedné z jam byl kamenný zával. Bezesporu nejzajímavějším objektem je

Obr. 16. Brno-Líšeň, ulice Houbařská. Výrobní objekt se dvěma pecemi. Foto J. Zubalík.

Fig. 16. Brno-Líšeň, Houbařská Street. Production feature with two furnaces. Photo by J. Zubalík.